

LONGA

Molva molva

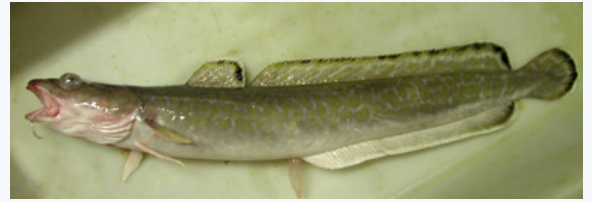
Serføroyskur fiskastovnur

Gagnfiskur

Botnfiskur

Elsta aldursgreinaða longa undir Føroyum: 18 ár

Longsta mátaða longa undir Føroyum: 185 cm



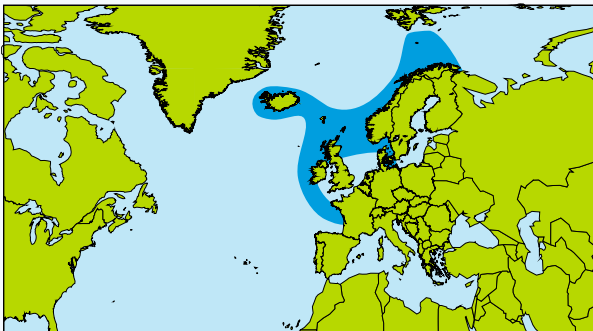
Lívfrøði

Øll longa undir Føroyum verður mett sum ein stovnur, men óvist er, um longan undir Føroyum er ein stovnur fyri seg, ella um hon stendur í samband við longu aðrastaðni.

Útbreiðsla

Longa er vanlig í vestara parti av Barentshavinum, undir Íslandi, kring Bretsku Oyggjarnar, í Norðsjónum, Skagerrak og Kattegat til norðara arm á Biskeiavíkini (Mynd 1). Hon er sjáldsom í Miðjarðarhavinum, í Grønlandi og Norðuramerika.

Við Føroyar er longa bæði á Landgrunninum og við bankarnar vestanfyri. Longa er fingin frá 10 m dýpi niður til 650 m dýpi, men er mest vanlig á umleið 100-400 m dýpi.

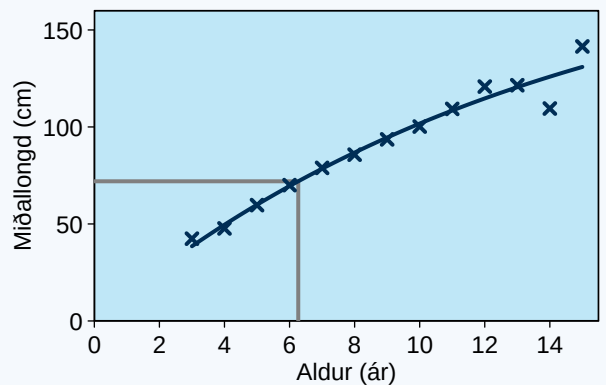


Mynd 1. Útbreiðsla av longu.

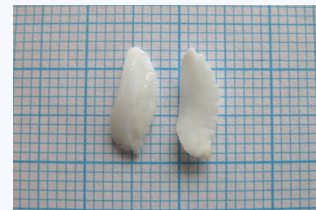
Vækstur

Longa veksur skjótari enn djúpvatnsfiskar. Árligi vøksturin hjá longu er meir enn 10 cm um árið, til hon er kynsbúgvinn. Aftaná veksur hon seinni (Mynd 2). Árs-gomul er longan umleið 15 cm til longdar, 5 ára gomul umleið 60 cm og 10 ára gomul longa er ein góðan metur til longdar. Kvennfiskar og kallfiskar vaksa áleið líka skjótt.

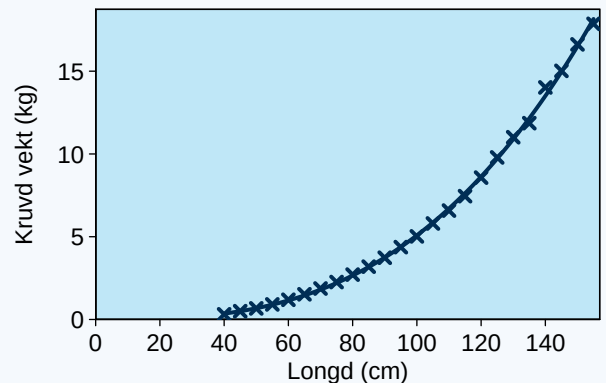
Nytran á longu er lutfallsliga stór. Aldurin verður lisin av heilari nytru (Mynd 3), sum hevur ligið á bloti í vatni í minst eitt samdøgur. Á henda hátt gerast áringarnir sjónskari og lættari at lesa.



Mynd 2. Miðallongd móti aldri, mátað á ymiskum yvirlitstrolingunum við Føroyar 2010-2014. Víst er, nær helvtin av longunum er búgvinn at gýta fyrstu ferð.



Mynd 3. Longunytrur.



Mynd 4. Longd móti vekt, mátað frá veiðu árinum 2010-2014.

Longd móti vekt fyri allar støddir av landaðari longu sæst í Mynd 4. Miðalvektin á 60 cm og 100 cm langari longu í kruvdari vekt var umleið 1,2 kg og 5,0 kg árinum 2010-2014.

Kynsbúning

Í miðal gýtir helvtin av longuni fyrstu ferð umleið 6 ára gomul og tá er hon um 70 cm til longdar (Mynd 2). Ein lítil partur av longuni verður kynsbúgvinn longu sum 5 ára gamal, men meginparturin gýtir tó ikki fyrr enn sum 7-8 ára gamal.

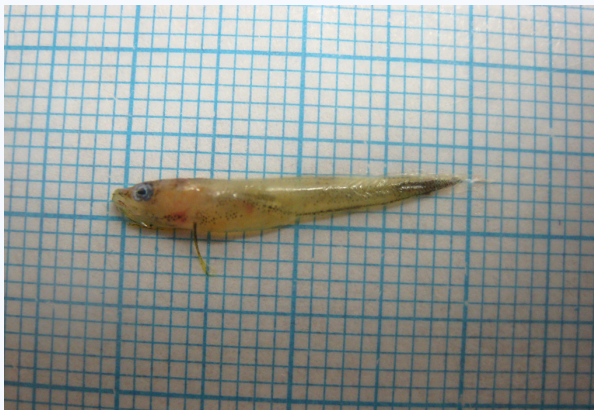
Gýting

Gýtingartíðin hjá longu í føroyskum sjógvi er frá apríl til juni. Tað letur tó ikki til, at longa savnast á ávísam gýtingarstöðum. Gýtandi longa er fyri tað mesta fingin á 120 til 300 m dýpi. Einstakir gýtandi kallfiskar eru fingnir heilt niður á 590 m dýpi. Talið á rognkornum undan hvørjum kvennfiski er ómetaliga stórt, einar 20-60 milliónir, alt eftir stødd á fiskinum.

Yngul og ungfiskur

Eftir gýtingina flotna rognkornini upp í sjógvin og verða spjadd við rákinum kring landgrunn og bankar. Klaktu **larvurnar** spjaddast eins og rognkornini við rákinum.

Tá larvurnar eru vorðnar til **yngul** (Mynd 5), verða tær verðandi uppi í sjónum í nakrar mánaðir aftrat, men í august fer yngulin niður á botn. Uppvakstrarøki fyri longu eru sum so ikki kend, men tað fyrsta ein sær til ungfiskin, eisini nevndur longukálvur, er í húkaveiðu nær landi. Tá eru tær einar 35 cm og meira til longdar.



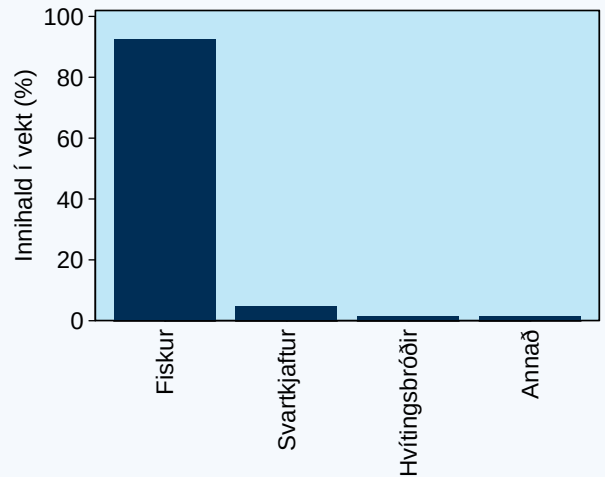
Mynd 5. Longuyngul fingin við Magnusi Heinasyni á yngultúri síðst í juni, har trolað varð uppi í sjónum.

Ferðing

Hildið verður, at ung longa veksur upp á grunnun vatni undir landi, og at hon seinni, tá hon er vorðin eldri, fer á djypri vatn.

Føði

Føðin hjá vaksnari longu er serliga fiskur (Mynd 6), eitt nú svartkjaftur, hvítingsbróðir, sild, gulllaksur, upsi, hýsa og toskur. Longa etur eisini av sínum egnum (kannibalisma). Tað er trupult at kanna føðina hjá longu; rættiliga ofta er magin viðvendur, tá longan kemur upp á dekkið og ofta eru magarnir tómir.



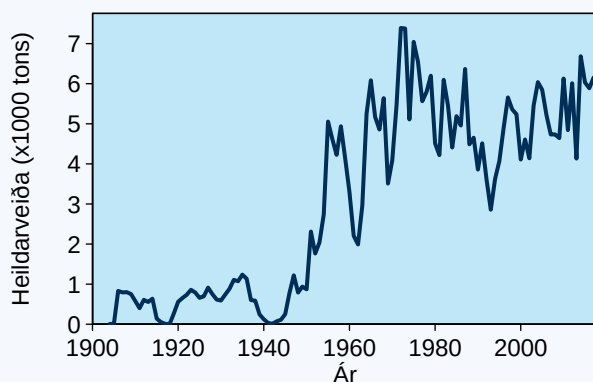
Mynd 6. Føðin í vekt í longumagum býtt í høvuðsbólkar árin 2010-2014.

Veiða

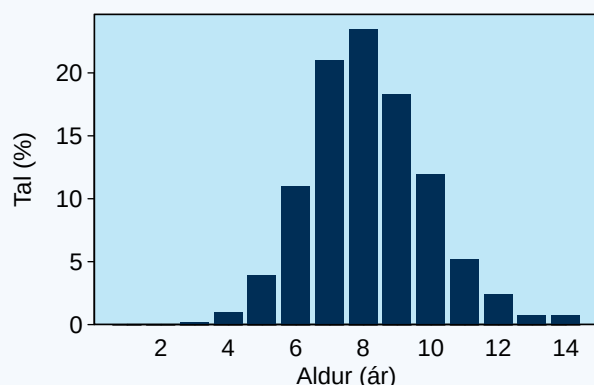
Heildarveiðan av longu undir Føroyum síðani 1904 er víst á Mynd 7. Fyrri helmingin av hesi øldini varð longan bert tikin sum hjáveiða í bretska trolfiskiskapinum, men í fimmtíárunum tók veiðan eftir longu við línu seg rættliga upp, og vóru tað bæði bretar, norðmenn og føroyingar, ið royndu. Parturin hjá bretum minkaði støðugt frá fyrst í sekstíárunum, og eftir at fiskimarkið varð flutt út á 200 fjórðingar í 1977, hava føroyingar og norðmenn fiskað nógva tað mesta.

Síðani 1980 hevur veiðan stórt sæð lígið millum 4000 og 6000 tons, tó var veiðan í 1993 minni enn 3000 tons. Føroyski parturin av veiðuni hevur hetta tíðarskeiðið verið millum 40 og 80%, uttan árin 2011-2013, har als ongin norsk veiða var, orsakað av at ongin millumlanda avtala var millum Føroyar og Noreg.

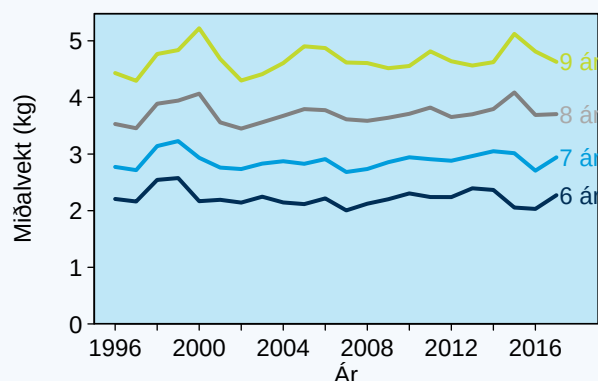
Føroyski parturin verður fyri tað mesta fiskaður við línu og restin við trolí. Øll tann norska veiðan verður fiskað við línu.



Mynd 7. Heildarveiðan av longu undir Føroyum 1904-2017 í rundari vekt.



Mynd 8. Lutfalsliga aldursbýtið í longuveiðuni undir Føroyum í 2017.



Mynd 9. Miðalvektir á 6-9 ára gamlari longu 1997-2017.

Aldursbýtið í longuveiðuni undir Føroyum í 2017 er víst á Mynd 8. Myndin vísir, at meginparturin av longuni var millum 6 og 10 ár, og at bert lítil partur av fiskinum var 3-5 ár og eldri enn 10 ár.

Hvussu nógva 6-9 ára gomul longu í miðal hevur vígað í tíðarskeiðnum 1999 til 2017 er víst á Mynd 9.

Á landingarmiðstöðunum kring landið verður longan bólkað í 5 støddarbólkar, alt eftir krúvdari vekt. Hvussu gomul og hvussu long longan er í mun til vektbólkarar 1 til 5 fyri árin 2009-2013 er víst í Talva 1.

Talva 1. Umrokningartalva út frá støddarbólkum. Virðini byggja á tøl fyri árin 2009-2013. Aftasta kolonnan sigur, hvussu stórir partur av fiskinum í ymsu støddarbólkunum væntandi hevur gýtt minst einaferð.

	Krúvd vekt (kg)	Aldur (ár)	Longd (cm)	% Búgvín
Stødd 1	6,5+	10-14+	109-133+	97-100%
Stødd 2	3,0-6,5	7-10	84-104	78-97%
Stødd 3	2,0-3,0	6-8	73-83	41-89%
Stødd 4	1,0-2,0	6-7	60-72	41-78%
Stødd 5	<1,0	3-5	48-57	0-6%

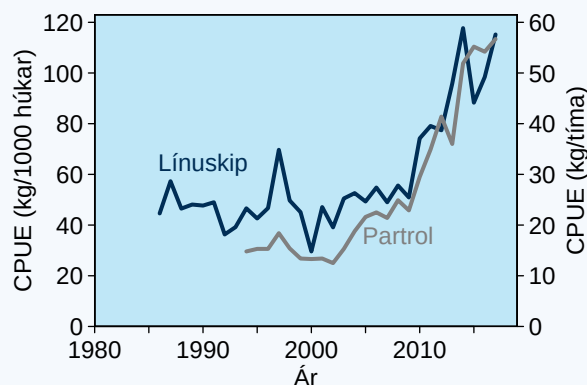
Stovnsmeting

Tað verður ikki gjørd nøkur fullfíggað stovnsmeting fyri longu við Føroyar. Hinvegin kunnu tøl frá "veiðu upp á roynd" (cpue) nýtast til at geva eina ábending um, hvussu støðan er hjá stovninum.

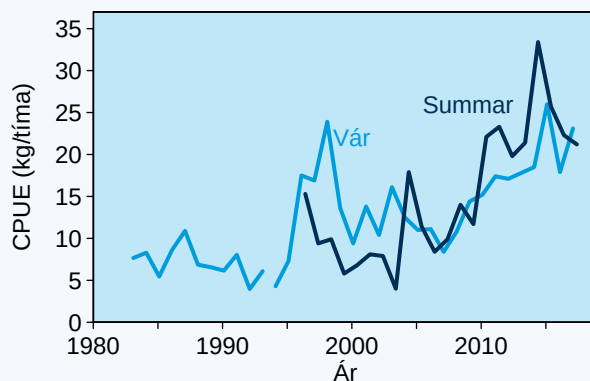
Fyri longu hava vit cpue-tøl frá føroyskum línuskipum, sum beinleiðis royna eftir longu og brosmu (Mynd 10). Harafturat hava vit cpue-tøl frá partrolarum, sum royna eftir upsa og fáa longu sum hjáveiðu. Bæði línu- og partrolseriurnar vísa, at veiða upp á roynd fyri longu er støðugt vaksin frá 2001 til 2014. Í 2017 er veiða upp á roynd framhaldandi høg.

Tá Magnus Heinason ger yvirlitstrolingar á Landgrunninum, fær hann eisini longu sum hjáveiðu. Henda cpue-serian vísir eisini sum heild ein vøkstur tey seinastu árin (Mynd 11).

ICES mælir til, at veiðitrýstið ikki verður økt. Samstundis verður dentur lagdur á, at neyðugt er at savna inn upplýsingar um veiðu, roynd og lívfrøðilig viðurskifti frá øllum fiskiskapi, sum kunnu nýtast til at meta um langtíðarútlitini fyri burðardyggari veiðu.



Mynd 10. Veiða upp á roynd av longu hjá føroyskum línuskipum >110 BRT (1985-2017) og partrolarum (hjáveiða, 1995-2017).



Mynd 11. Veiða upp á roynd av longu hjá Magnusi Heinasyni á yvirlitstrolingunum á Landgrunninum um várið (1983-2017) og um summarið (1996-2017).

Keldur

ICES, 2018. WGDEEP 2018.

Magnusson, J. V., Bergstad, O. A., Hareide, N-R., Magnusson, J., and Reinert, J. 1997. Ling, blue ling and tusk of the Northeast Atlantic. Nordic Council of Ministers, TemaNord, 535. 64 pp.

Mouritsen, R. 2007. Fiskur undir Føroyum.

Jákupsstovu, S. H. í, 2004. Fiskiskapur við Føroyar í 100 ár. Úrdráttir úr hagtølum frá ICES.